

BUTLLETÍ

DE LA

Institució Catalana d'Història Natural

3.ª ÈPOCA.

BARCELONA, FEBRER, 1920.

ANY III — NÚM. 2.

SECCIÓ OFICIAL

~~~~~

SESSIÓ CIENTÍFICA DE 5 DE FEBRER DE 1920

Presidència del Rnd. P. J. M.ª de Barnola, S. J.,
President

Té lloc al Palau de la Generalitat amb l'assistència dels Srs. Barnola S. J., Bofill i Pichot, Botey, Broquetas, Codina, Dr. Faura, Dr. Font Quer, Fàbrega, Girona, Vilaseca i Zariquiey.

Començada la sessió a tres quarts de set de la tarda, els Srs. Codina, Mas de Xaxars i Zariquiey proposen per a soci al Rnd. Benet André, del col·legi de la Bonanova, dedicat a Entomologia.

Demés, son presentades les següents

COMUNICACIONS CIENTÍFIQUES

Hepàtiques recollides a St. Mateu (Barcelona). Dugues noves per a Catalunya.—El P. Barnola relata les espècies recollides el dia mateix de la sessió en les fonts i boscos de dit turó, proper a Vilassar: *Lophocolea cuspidata* Limpr. (nova per a Catalunya), *L. bidentata* Nees., *Madotheca rivularis* Nees. (nova), *Aplozia sphaerocarpa* Dum., *Radula complanata* Dum. amb propàguls en moltes fulles, *Frullania tamarisci* Dum., *Fr. dilatata* Dum., *Fr. fragilifolia* Tayl., *Lejeunea serpillifolia* Lib., *Fossombronia coespitifomis* De Not., *Eucephalozia pleniceps* Lindb., *Cincinnati trichomanis* Dum., *Pellia Fabroniana* Radd., i la v. *fuscigera* Hook.

El *Polystichum aculeatum* (L.) Schott geganti. — En el barranc que recull les aigües sobrerres dels manantials del mateix indret, i en la mateixa excursió, trobà nostre President exemplars de dita falguera, tan empleada per nostres jardiniers com planta ornamental, de més d'un m., servant gaire bé totes les frondes verdes, entre mig de castanyers i alzines; presentant tot plegat fàcies de la zona forestal, malgrat la proximitat de la costa; però observi's que correspon a la vessant nord de la muntanya, cara al Montseny. L'espècie és desmembrada avui en dugues, la de referència és anomenada per molts *P. angulare*. (v. n. «Contribució a l'estudi de les Falgueres de Catalunya.»)

Mes Graptolits de Brugués. — En Salvador Vilaseca dona compte d'una excursió a Brugués, dient que en l'anomenada Vinya de Conreu de Can Mas abunden les pissarres blanquinoses i groguenques del Gotlandià, amb graptolits. Els exemplars que pels voltants de Gavà i Brugués recollí el Dr. Almera foren estudiats per M. Ch. Barrois qui hi reconegué entre ells: *Monograptus vomerinus* Nich., *M. proteus* Barr., *M. Hisingeri* var. *jaculum* Lapw. i var. *nudus* Lapw., *M. concinnus* Lapw., *M. colonus* Barr., i *M. basilicus* Lapw.

A aquesta llista cal anyadir-hi el *Monograptus turriculatus* Barrande del qual en recollí nombrosos i magnífics exemplars, i el *M. discus* Törnquist. El *M. turriculatus* havia ja estat trobat a Camprodon, Espuga de Francolí i Can Ribes de Sta. Creu. Ambdues espècies corresponen al Tarrançon, la qual cosa confirma la referència que de les pissarres de Brugués feu M. Barrois.

Recents troballes a Catalunya dels mamífers fòssils «Elephas» i «Rhinoceros». — El Dr. M. Faura i Sans diu que procedent d'unes pedreres del port de Tarragona, en el Museu Balaguer de Vilanova i Geltrú s'hi conserva un troç d'un caixal d'*Elephas* que el Sr. Romani ens honorà en donar-nos-el a conèixer per la seva determinació; aprofitant l'ocasió per treuren unes reproduccions per al Museu Geològic de Catalunya. Emprò en examinar aquest exemplar vàrem dubtar de les seva fossilització, si bé presentava els caràcters d'un *E. meridionalis*; per a esclarir-ho vàrem enviar-ne una reproducció a Mr. Edouard Harlé, qui després d'atinades observacions no negà pas el nostre supòsit, el que motivà un més detingut exàmen de l'estat físic de l'exemplar.

Fa ja alguns anys que a Arenys de Mar hi fou descobert, en unes excavacions un crani de *Rhinoceros*, el que fou atribuït provisionalment al *Rhinoceros Merckii*, per alguns de nostres geòlegs. Enguany ha sigut adquirida a instància del Dr. M. Cazorro consoci nostre aquesta testa per la Junta de Ciències Naturals per a que figurés en el Museu de Catalunya; l'exemplar de referència es presentava recobert d'una forta capa travertínica cimentant els elements procedents de la descomposició de las roques

granítiques, que son els que formen les terres quaternàries. Essent impossible la determinació específica sense abans procedir a la neteja dels caixals de la barra superior, fou Mn. J. R. Bataller qui amb especial cura ne feu una preparació posant en descobert tota la dentadura de la barra superior, dreta i esquera; en aitals condicions poguérem reconèixer que no podia atribuir-se al *R. Merkii*, si bé presentava certa semblança amb el *R. etruscus*, i dubtant de si podia ésser una forma específica nova en férem una motllura per a enviar a l'exàmen de Mr. Edouard Harlé, qui suposa que pugui ésser el *R. tichorhinus* de gran talla, i que de no coincidir en absolut amb els caràcters específics de major importància allavors podria tractar-se d'una espècie nova per la Ciència,

En el BUTLLETÍ publiquem la nota que ens ha enviat M. E. Harlé, esperant que Mn. J. R. Bataller en farà un estudi més detingut, per a publicar-ne en el seu degut temps una nota científica, ampliant, justament amb les dades d'altres troballes, la seva monografia sobre els mamífers fòssils de Catalunya que ha publicat en el volum de *Treballs de la Institució de 1918*.

Visita de geòlegs estrangers.—El mateix Dr. M. Faura i Sans comunica a la Societat el trobar-se a Barcelona, fent excursions per Catalunya, els geòlegs alemanys Dr. Enric Haarmann i el Dr. E. Harbot, acompanyats del director del Sindicat alemany de sals potàssiques el Dr. Felbert. Han visitat nostres corporacions científiques i els nostres museus. Havent-los-hi mostrat les publicacions de la INSTITUCIÓ, han sol·licitat canvi amb la *Deutsche geologische Gesellschaft* que dirigeix el professor Dr. Q. Pompeckj de Berlin.—Invalidenstrasse 43.

En recerca de ies *Sideritis chamaedryfolia* i *S. Leucantha* de Cavanilles.—El Sr. FONT QUER presenta un treball sobre les *Sideritis leucantha* *S. chamaedryfolia* de Cavanilles. Aquesta darrera que'ls autors consideren varietat de la *S. hirsuta* L. deu ésser considerada més afí de la *S. scordioides* L., i és proposada *S. scordioides* var. *chamaedryfolia* (Cav.) FONT QUER.

I no havent-hi més assumptes de què tractar, s'aixecà la sessió a prod de tres quarts de vuit del vespre.